

Силабус
освітнього компонента
Міжкультурна комунікація та розвиток європейської
мобільності майбутніх учителів початкових класів
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма Початкова освіта
Спеціальність А3 Початкова освіта
Галузь знань 01 Освіта
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Викладач (і)	доц. Крістіна ПЕТРИК
Посилання на сайт	Петрик Крістіна Юріївна - Університет
Контактний тел.	+38 066-475-34-82
Е-mail викладача:	crystalbspu@gmail.com
Графік консультацій	Індивідуальний Zoom, Viber або за телефоном
Онлайн навчання на платформі ZOOM	ідентифікатор постійної персональної конференції викладача – 922 467 7226, код – 1111
Корпоративна освітня платформа ЗВО	офіційний сайт БДПУ (http://bdpu.org/). Вкладка: «Студент» – електронна підтримка навчання Moodle

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Звітність
3/90	12	12	64	Залік
3/90	4	2	82	Залік

Семестр: весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: (до 10 слів) міжкультурна комунікація, культурна компетентність, міжкультурна взаємодія, толерантність, європейська мобільність, академічна мобільність, європейський освітній простір, інтернаціоналізація освіти, комунікативна компетентність, соціокультурна адаптація.

Метою навчання освітнього компонента «Міжкультурна комунікація та розвиток європейської мобільності майбутніх учителів початкових класів» полягає у формуванні у здобувачів освіти здатності до ефективної міжкультурної взаємодії, розвитку культурної та комунікативної

компетентностей, оволодінні цінностями європейського освітнього простору, а також підготовці до участі в академічній і професійній мобільності в умовах інтернаціоналізації освіти.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Міжкультурна комунікація та розвиток європейської мобільності майбутніх учителів початкових класів» є:

- формування системи знань про сутність, принципи та особливості міжкультурної комунікації в сучасному освітньому просторі;
- розвиток міжкультурної, комунікативної та соціокультурної компетентностей майбутніх учителів;
- засвоєння цінностей європейського освітнього простору та принципів інтернаціоналізації освіти;
- формування здатності до ефективної взаємодії в полікультурному середовищі та запобігання міжкультурним конфліктам;
- ознайомлення з можливостями академічної та професійної мобільності, зокрема європейськими освітніми програмами;
- розвиток навичок адаптації до іншомовного та міжкультурного середовища;
- формування готовності до участі в міжнародних освітніх проєктах і програмах обміну;
- виховання толерантності, поваги до культурного різноманіття та європейських цінностей.

Компетентності та програмні результати навчання:

Програмні компетентності		Програмні результати навчання
Інтегральна	Здатність розв'язувати дослідницькі та/або інноваційні задачі у сфері початкової освіти.	
Загальні	ЗК 2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ПРН 3. Створювати інноваційне інформаційно-освітнє середовище початкової школи, адаптувати його до різних умов реалізації освітнього процесу.
	ЗК 4. Здатність працювати автономно.	ПРН 5. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу.
Спеціальні (фахові)	ФК 2. Здатність використовувати різні стратегії комунікації державною та іноземною мовами в професійній та науковій діяльності у сфері початкової освіти.	ПРН 2. Вільно обговорювати результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері початкової освіти державною та іноземною мовами усно і письмово.
	ФК 5. Здатність до педагогічного партнерства в професійній та науковій діяльності, саморозвитку та навчання впродовж життя.	ПРН 5. Здійснювати супервізію, інтервізію, надавати педагогічну, психологічну та методичну допомогу учасникам освітнього процесу.

	<p>ФК 6. Здатність управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, що потребує нових стратегічних підходів, з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.</p>	<p>ПРН 4. Організувати та управляти освітнім процесом у сфері початкової освіти, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців у стандартних, нестандартних та невизначених умовах.</p>
	<p>ФК 8. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності, визначати індивідуальні професійні потреби та перспективи, оцінювати результати діяльності команд та колективів.</p>	<p>ПРН 6. Об'єктивно оцінювати результати діяльності учнів та колективів у сфері початкової освіти, проводити педагогічну експертизу, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності.</p>

Зміст курсу:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Тема 1.1. Зміст і структура поняття «міжкультурна комунікація». Поняття міжкультурної комунікації, її функції, види, роль у сучасному глобалізованому суспільстві.

Тема 1.2. Культурна ідентичність і міжкультурна чутливість. Особливості культурної ідентичності, механізми її формування. Розвиток міжкультурної чутливості як основи ефективної взаємодії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. КУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ

Тема 2.1. Культурна та міжкультурна компетентність у професійній діяльності вчителя. Поняття культурної та міжкультурної компетентності. Толерантність, емпатія та здатність до ефективної взаємодії у полікультурному освітньому середовищі.

Тема 2.2. Бар'єри міжкультурної комунікації та стратегії їх подолання. Основні типи міжкультурних бар'єрів (мовні, психологічні, соціокультурні), причини їх виникнення. Стратегії подолання та формування ефективної комунікативної поведінки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Тема 3.1. Європейський освітній простір та інтернаціоналізація освіти. Основні принципи та цінності європейської освіти. Інтеграційні процеси. Роль інтернаціоналізації у професійній підготовці вчителя.

Тема 3.2. Порівняльний аналіз освітніх систем країн ЄС. Особливості організації початкової освіти у провідних країнах Європи. Спільне та відмінне у змісті, методах і підходах до навчання молодших школярів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ ТА ОСВІТНІ ПРОГРАМИ

Тема 4.1. Академічна мобільність і можливості для майбутніх учителів. Сутність академічної мобільності. Програми обміну, умови участі, адаптація до міжнародного середовища та значення мобільності для професійного розвитку.

Тема 4.2. Європейські освітні програми та грантові можливості. Ключові програми (Erasmus+, освітні гранти), механізми участі, підготовка заявок, формування індивідуальної освітньої траєкторії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. ПРАКТИКА МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Тема 5.1. Комунікативні стратегії у полікультурному освітньому середовищі. Подолання міжкультурних бар'єрів, профілактика конфліктів, побудова ефективної педагогічної взаємодії в умовах культурного різноманіття.

Тема 5.2. Цифрові інструменти міжкультурної комунікації та онлайн-мобільність (eTwinning). Використання цифрових платформ для міжкультурного обміну. Віртуальна академічна мобільність як альтернативний формат міжнародної співпраці.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. ПРОФЕСІЙНА САМОРЕАЛІЗАЦІЯ В УМОВАХ МОБІЛЬНОСТІ

Тема 6.1. Соціокультурна адаптація та міжкультурна гнучкість. Процеси адаптації до нового культурного середовища, розвиток міжкультурної гнучкості, формування готовності до професійної діяльності в міжнародному контексті.

Тема 6.2. Міжкультурна компетентність учителя початкових класів у контексті НУШ. Реалізація набутих міжкультурних компетентностей у практиці початкової школи. Полікультурне виховання молодших школярів відповідно до цінностей Нової української школи та євроінтеграційного курсу України.

Методи навчання: Бесіда, пояснення, лекція, інструктаж, дискусія, диспут, робота з першоджерелами, метод зацікавлення, метод емоційного сплеску та захоочення, ділові ігри, рольові ігри, інтерактивні методи навчання (ажурна пилка, асоціативний куц, акваріум тощо), метод проєктів.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): активна участь в освітньому процесі, своєчасне виконання завдань аудиторних занять та самостійної роботи.

Політика щодо відвідування навчальних занять. Відвідування навчальних занять (лекційних і практичних занять), контрольного заходу (заліку) є обов'язковим. За об'єктивних обставин навчання може здійснюватися в онлайн режимі.

Політика щодо пропусків навчальних занять. У разі пропуску навчальних занять із поважних причин здобувач має право їх відпрацювати за графіком консультацій (подати конспект лекції; навчальні й контрольні завдання, передбачені тематичними планами практичних занять).

Політика щодо підготовки здобувачів до практичних занять. Підготовка до практичних занять включає: ознайомлення із силабусом і робочою програмою навчальної дисципліни, тематичними планами практичних занять; опрацювання матеріалів лекцій, підручників, посібників, монографій, законодавчих і нормативних документів та інших рекомендованих джерел; написання плану (стислого конспекту) відповідей на питання для обговорення, виконання завдань для самостійної та індивідуальної роботи.

Політика щодо використання телефонів та інших електронних пристроїв. Під час проведення навчальних занять електронні пристрої мають перебувати в безшумному режимі роботи. Користування електронними пристроями в цілях, не пов'язаних із навчанням, є неприпустимим.

Політика дотримання академічної доброчесності полягає в дотриманні норм «Положення про академічну доброчесність у Бердянському державному педагогічному університеті» (<http://bdpu.org/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-sayt.pdf>): самостійно виконувати навчальні і контрольні завдання; посилаючись на джерела інформації в разі використання ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, джерела інформації.

Підготовка завдань самостійної та індивідуально-дослідної роботи здійснюється у письмовому або електронному (розміщення файлів на платформі Moodle) вигляді та передбачає усне обговорення питань протягом семінарського заняття з теми або під час індивідуальної/групової консультації. Роботи, які виконано не в повному обсязі або оформлено без дотримання вимог, повертаються здобувачеві на доопрацювання. Повторно здати роботу на перевірку необхідно не пізніше, ніж через тиждень після проведення заняття з відповідної теми (письмово/в електронному вигляді на платформі Moodle).

Результати навчання, отримані здобувачами вищої освіти у неформальній чи інформальній освіті, визнаються згідно з Положенням про організацію освітнього процесу в БДПУ (<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/Polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-v-BDPU.pdf>) та Положенням про оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти у БДПУ (<https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/kryter-ocin-2021.pdf>).

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність:

Навчально-методичний комплекс (робоча програма, силабус, плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, запитання до заліку та ін.) завантажено на корпоративній освітній платформі ЗВО – Moodle БДПУ. До дисципліни студентів підкріплює викладач.

В умовах дистанційного навчання лекційні та практичні заняття проводяться в онлайн-режимі у визначений розкладом час в ZOOM (ідентифікатор постійної персональної конференції викладача – 922 467 7226, код доступу – 1111). Самостійні та індивідуальні роботи надсилаються на оцінювання через систему Moodle у визначений політикою курсу термін. Консультації здобувачів проводяться згідно з визначеним графіком. Система нарахування балів публічно висвітлюється в журналі оцінок (система Moodle).

Система оцінювання та вимоги:

Критерії та показники контролю

Основними критеріями оцінювання навчальної діяльності здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти з курсу «Міжкультурна комунікація та розвиток європейської мобільності майбутніх учителів початкових класів» є її систематичність, активність і результативність.

Показниками систематичності навчальної діяльності є відвідування майбутніми фахівцями лекційних та практичних занять з ОК та своєчасне виконання самостійних і контрольних робіт.

Активність здобувачів освіти на лекційних, практичних заняттях визначається якістю підготовки до них і рівнем виконання завдань практичного, творчого та дослідницького характеру.

Показником результативності є правильність виконання на практичних заняттях усіх видів робіт, ґрунтовність виконання дослідницьких завдань для самостійної роботи, участь у науково-дослідній роботі, а також успішна діяльність під час виробничої практики.

Система здійснення контролю

Система контролю за навчальною успішністю здобувачів вищої освіти передбачає поточний та підсумковий контроль.

Завдання поточного контролю полягає в систематичній перевірці розуміння та засвоєння майбутніми вчителями початкових класів навчального матеріалу з курсу, якості виконання ними практичних, творчих, пошукових завдань (аудиторних і позааудиторних), здатності усно чи письмово відтворювати навчальний матеріал. Важливою складовою частиною здійснення поточного контролю є перевірка виконання завдань самостійної дослідницької роботи.

Завданням підсумкового контролю є підсумкова (тестова) перевірка рівня засвоєння студентами теоретичного матеріалу з курсу «Міжкультурна комунікація та розвиток європейської мобільності майбутніх учителів початкових класів» та здатність практично (репродуктивно, конструктивно, творчо) використовувати набуті знання (захист проєктної роботи).

Форми контролю

Основними формами поточного контролю є такі види робіт:

- 1) усне опитування та участь у дискусіях під час практичних занять;
- 2) виконання тестових завдань;
- 3) підготовка та захист презентацій;
- 4) виконання індивідуальних завдань;
- 5) аналіз кейсів і ситуацій міжкультурної взаємодії;
- 6) виконання письмових робіт;
- 7) участь у тренінгах та рольових іграх;
- 8) оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти.

Засоби контролю

Засобом контролю навчальної діяльності студентів з курсу «Міжкультурна комунікація та розвиток європейської мобільності майбутніх учителів початкових класів» є розгалужена система балів, яка є:

- накопичувальною (складається із суми балів за різними видами здійсненого контролю);
- рейтинговою (використовуються числові величини для визначення рівнів навчальної успішності студентів);
- варіативною (кількість балів зумовлюється специфікою видів навчальної діяльності студентів).

Реалізація системи контролю передбачає оцінювання балами навчальної успішності студентів за розробленою технологією поточного та підсумкового контролю.

Залучення майбутніх фахівців у неформальну освіту (семінари, вебінари, науково-практичні конференції) зараховується додатковими 5 балами.

Повторне складання завдань поточного контролю з освітнього компонента може проводитися до початку сесії тільки за наявності поважних причин (хвороба, відрядження та ін.).

Додаткове оцінювання:

Написання наукових тез з дисципліни	10
Семінари, вебінари, науково-практичні конференції	5
Всього	15

Здобувач вищої освіти, який успішно виконав усі види роботи, має можливість набрати 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітнього компонента є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Атаманчук Н. М. *Етика і психологія ділового спілкування: конспект лекцій*: навч. посіб. для студентів денної та заочної форм підготовки ОКР бакалавр, магістр / уклад. Н. М. Атаманчук. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. 130 с.
2. Бойчук В. Дефініційний аналіз феномену міжкультурної комунікації. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2022. Вип. 51. С. 28–31. DOI: <https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.51.28-31>.
3. Васюк О., Виговська С., Гончарук О. *Словник-довідник до вивчення педагогічних дисциплін*: навч. посіб. Київ: Компринт, 2023. 607 с.
4. Вороніна-Пригодій Д. А. Освітня інтеграція засобами міжкультурної комунікації: міжнародний досвід підтримки українських дітей у Європі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2025. Т. 7, № 1. С. 1–6. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2025.7112>
5. Глінковська Б. *Крос-культурні підприємницькі комунікації*: навч.-метод. посіб. для магістрантів / Б. Глінковська, Є. Чеботарьов, В. Чеботарьов. Старобільськ: Держ. закл. «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2018. 120 с.
6. Калюжка Н. С. *Етика професійного і ділового спілкування*: навч.-метод. посіб. Київ: ФОП Гуляєва В. М., 2022. 228 с.
7. Колінько М. В. *Міжкультурна комунікація: топологічний вимір*: монографія. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. 343 с.
8. Комар О., Джурило А. Формування міжкультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів іноземних мов у контексті глобалізації освіти. *Збірник наукових праць*

Уманського державного педагогічного університету. 2024. № 2. С. 46–55. DOI: <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2024.306322>.

9. Коч Н. В. *Міжкультурна комунікація*: навч. посіб. Миколаїв : Вид-во «ЧП Румянцева А. В.», 2017. 200 с.

10. Немченко С. Г., Крижко В. В., Шумілова І. Ф., Старокожко О. М., Голік О. Б. *Педагогіка вищої школи*: підруч. Бердянськ : БДПУ, 2020. 517 с.

11. Плотніченко С. Р. *Основи ділового етикету та протоколу*: навч. посіб. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2021. 200 с.

12. Пришляк О. Ю. *Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців соціономічних професій*: теоретичний контекст: монографія / за наук. ред. В. П. Кравця. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2021. 556 с.

13. Прус Н. О., Зіненко О. А., Лембик С. О. Роль міжкультурної комунікації у формуванні професійної компетентності. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2025. Т. 36 (75), № 1, ч. 2. С. 190–194. DOI: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2025/1_2025/part_2/32.pdf.

14. Arasaratnam-Smith L. A., Deardorff D. K. *Developing Intercultural Competence in Higher Education: International Students' Stories and Self-Reflection*. London: Routledge, 2022. 198 pp. <https://doi.org/10.4324/9781003229551>.

15. Busch D. (ed.). *The Routledge Handbook of Intercultural Mediation*. London: Routledge, 2022. 556 pp. <https://doi.org/10.4324/9781003227441>.

16. Fernández-Peraza A. V., Fernández-Peraza Y., Furnuză Y., Maruyama M. Fostering intercultural competence through UNESCO story circles: a virtual exchange case study with EFL learners. *Computer-Assisted Language Learning Electronic Journal (CALL-EJ)*. 2025. Vol. 26, no. 6. P. 110–123. <https://callej.org/index.php/journal/article/download/714/489/4142>.

17. Helm F. *Intercultural Communication in Virtual Exchange*. Cambridge: Cambridge University Press, 2025. 240 pp. <https://doi.org/10.1017/9781009385589>.

18. Jackson J. *Introducing Language and Intercultural Communication*. 2nd ed. London: Routledge, 2019. 328 pp. https://www.amazon.com/Introducing-Intercultural-Communication-Cultures-Contexts/dp/1529778751#detailBullets_feature_div.

19. Kecskés I. (ed.). *The Cambridge Handbook of Intercultural Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press, 2022. 875 pp. <https://doi.org/10.1017/9781108884303>.

20. Maguvhe M. O. The Role of Intercultural Competence and Intercultural Dialogue in Inclusive Education and Societal Integration. In: *Fostering Global Citizenship: African Perspectives on Interculturalism and Inclusive Education*. Cham: Springer, 2025. <https://doi.org/10.1108/978-1-80592-359-620251008>.

21. Menegale M. Global challenges in language education: rethinking curricula for foreign language classrooms in the digital era. *EL.LE. Educazione linguistica. Language Education*. 2024. Vol. 13, no. 3. P. 1–26. DOI: <https://doi.org/10.30687/ELLE/2280-6792/2024/03/001>.

22. Schauer G. A. Results: Intercultural Competence in Modern Foreign Language Teacher Education. In: *Intercultural Competence and Pragmatics*. Cham: Palgrave Macmillan, 2024. P. 125–133. https://doi.org/10.1007/978-3-031-44472-2_8.

23. Tatzali K., Beazidou E. Suggested practices for developing intercultural communication competences in early English language lessons based on a systematic literature review. *European Journal of Education and Pedagogy*. 2023. Vol. 4, no. 3. DOI: <https://doi.org/10.24018/ejedu.2023.4.3.665>.

Додаткові

1. Бойко О. Т. Невербальні засоби спілкування у системі міжкультурної комунікації. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Філологічна.* 2012. Вип. 23. С. 14–15.
2. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. Київ : Видавничий центр «Академія», 2006. 256 с.
3. Гриценко Т. Б. та ін. *Етика ділового спілкування*: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 344 с.
4. Етика ділового спілкування: конспект лекцій для студентів I курсу всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / уклад. І. І. Какуріна. Дніпропетровськ : ДВНЗ УДХТУ, 2015. 96 с.
5. Етика ділових стосунків: навч. посіб. / уклад. О. Й. Лесько; за заг. ред. О. Й. Леська; М. Д. Прищак, Г. Г. Рузакова, О. Б. Залюбівська. Вінниця, 2009. 187 с.
6. Історія української культури: курс лекцій / за ред. С. О. Костилюєвої. Київ : Видавництво «Політехніка», 2010. 334 с.
7. Колбіна Т. В. Сутність міжкультурної комунікації як особливої форми соціальної взаємодії представників різних культур. *Вісник Харківської державної академії культури.* 2010. Вип. 31. С. 105–114.
8. Комунікологія: навч. посіб. / С. Г. Денисюк. Вінниця: ВНТУ, 2015. 102 с.
9. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація: навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2012. 288 с.
10. Основи міжкультурної комунікації: навч. посіб. / уклад. М. М. Попович. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. 160 с.